HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דלי ציפתא. הגביה המתלגת שהיה יוסף עליה: **ואמר ליה נשנוחא.** לחזל לניחיה: **חזי מאי אירכא.** לאה כמה עושר יש לי. שנעשה לו נס ונתמלא כל אותו מקום זהובים: **ואיתנסיבא ליה בפיפותא.** ניחומת המורף: **הוה גנו בי תינגא.** היו ישנים בין התבן שלא היו להם כריס וכסתות: **קא מנקיט ליה מיבנא מן מוייה.** היה מלקט התבן משערו: **לי הוו לי רמינא לך ירושלים דדהבא.** אם יהיה לי סיפוק שאתעשר לעשה לך ירושלים של זהב בתי נפש שמגויירת בכל עניני יושלים והיינו לתמרינן בפסכת שבת (דף נט.) על ירושלים של זהב כלעגד ליה רבי עקיבא לדבימתו: **אמאי אליהו קרי אכנא וכו'.** עבד הכי משום קורת רוח להן דלדידיה לא היה לו אפילו תבן כמו להם: **שפיר עביד ליך אכוך.** לתלריך מנכסיה: **חזאי דלא דמי לך.** שהוא גרוע ממך ועול שמניקך בחלמנות חיות שהרי הניקך כמה שנים (ו): **יודע לדיק נפש בהמתו.** אית לתמרי לתיהי הות ידעה לר' עקיבא הוה ותמרה ליה דלא מיתגניא בעיניה. ואית לתמרי דלא הות ידעה אלא הכי קא תמרה לדיק לא מצחה לתיכוי: **שלי ושלכם שלה היא.** על ידה הוא כל מה שלמדתי: **מן שיא מילי לישבר רבי עקיבא מן לגבי שבוע.** דפליג ליה בנכסיה: **ומן חילא דספינתא דלך ספינתא עבדין ליה מן עיינא.** עושין להן (ח) מן חותו עין של חיל. ואית דגרסי מין עיינא היו עושין כמין נחלן של עץ והיו נותנים בו כספס: **מנשיוה על כיף ימא.** שהכחו לחותו חיל על שפת היס ומלחו רבי עקיבא: **ומן גוזזת.** תיבה: **ארבעה זוזי לספונאי.** ליורדי היס לריוסה: **חייבו לי מדעתי.** הביאו לי שוס דבר: (ט) **מרגא עליה.** יתתין לחדוגינו עליו עד שנניח לך יתר: **דזימנא חדא טבעא ספינתא.** וכל ממונה לחוה בספינתא הוה מונח בהחוא גוזזת: **ומן מטרוניתא.** שפעם אחת הולכו תכמים ממון הרבה לבית המדרש ושיגרו את ר' עקיבא שלא מטרוניתא אחת ולוה ממנה ממון גדול וכשנתנה לו אמרה לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לזמן קבוע אמר לה מי שתלוה אמרה לו הקב"ה והיה שהיה ביתה על שפת היס ואמרה רבתה רבי עקיבא למעלה מעלה ולמטה מטה הולכו ר"ע ולא היה יכול להביא הממון יצאת אותה מטרוניתא על שפת היס ואמרה רבתה ר"ע גלוי וידוע לפניך כי לך וליס הזה החמנתי מעותי שכניס הקב"ה רוח סטות בלבה של [בת] קיסר ונכנסה לבית גנזיו ונטלה קרטלית וזרקה ליס והטליכה היס לפתח ביתה של אותה מטרוניתא ונלחר זמן הביא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר לך שלא הבאתי לך הממון בזמן שקבענו שהלוית אמרה לו יהא הכל שלך שממוני בא לידי בזמנו וספרה לו כל המעשה ונתנה לו מתנות גדולות ופטרתו לשלום: ומן

דלי ציפתא ואמר ליה לשלוחא חזי מאי איכא מיהו לא ניחא לי דאיתהני בהדין עלמא [ז] ר' עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע שמע (בר) כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבה ליה בסיתוא הוה גנו בי תיבנא הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אכבא אמר להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי ולית לי מידעם לאגונה אמר לה ר' עקיבא לאנתתיה חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בי רב אזל [ח] תרתי סרי שנין קמי דר' אליעזר ור' יהושע למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע לדביתהו שפיר עביד ליך אבוך חדא דלא דמי ליך ועוד (ג) [שבקך] ארמלות חיות בולהון שנין אמרה ליה אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא אמר הואיל ויהבת לי רשותא איהדר לאחורי הדר אזל הוה תרתי סרי שני אחרנייתא אתא בעשרין וארבעה אלפין [י] זוגי תלמידי נפוק בולי עלמא לאפיה ואף היא קמת למיפק לאפיה אמר לה ההוא רשיעא ואת להיכא אמרה ליה [1] יודע צדיק נפש בהמתו אתת לאיתחזויי ליה קא מדחן לה רבנן אמר להון הניחו לה שלי ושלכם שלה הוא שמע (בר) כלבא שבוע אתא ואיתשיל על נידריה [ג] ואשתרי ואשתרי [ג] מן שית מילי איעתר רבי עקיבא מן כלבא שבוע מן אילא דספינתא דכל ספינתא עבדין ליה [ד] מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיף ימא אתא הוא אשכחיה ומן גווזא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוזי לספונאי אמר להו אייתי לי מדעמא ולא אשכחו אלא גווזא על כיף ימא אתיוה ליה אמרו ליה [ה] עביד מרנא עליה אישתכח דהוה מלי דינרי דזימנא חדא טבעת ספינתא [ו] וכולי עיסקא הוה מחית בההוא גווזא ואישתכח בההוא זימנא דמן [ז] דסרוקיתא ומן ומן

מחלגת: **חזי מאי אירכא.** מעשה נסים הוה נקיט: **מן מוייה.** היה מלקט התבן משערותיה: **רמינא לך ירושלים דדהבא.** תכשיט של זהב שירושלים מלויר בה והכי עבד לה כלאיתא כלאיתא בפרק במה מלשה (שבת נט.): **אתא אליהו כדי.** כלי נמתא מנער תסרוסה: מן **ענא.** עושין חיל על זהב או עז אחד ממין הלאן: **גווזא.** תמיכת עץ גדול: **מן מטרוניתא.** פעם אחת הולכו ישראל לנוח מעות ולוה אותם ר' עקיבא ממטרוניתא אחת ואמרה לו מי שאמר והיה העולם שלי כשהגיע זמן הפרעון אלה ר"ע הלכה ועמדה על שפת היס ואמרה ישמעו שאמלמין שעכשו אותם את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם והיס שלנו הקב"ה שלח רוח סטות בלבו של קיסר ונטלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ונשלחה על פני המים והרוח הביאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחליו הביא לה הממון והחזיר לה אמרה לו כבר פרעו לי ערבין לקחה כדי תובה והמותר נתנה לו:

דלי ציפתא. מחלגת: **חזי מאי אירכא.** מעשה נסים הוה נקיט: **מן מוייה.** היה מלקט התבן משערותיה: **רמינא לך ירושלים דדהבא.** תכשיט של זהב שירושלים מלויר בה והכי עבד לה כלאיתא כלאיתא בפרק במה מלשה (שבת נט.): **אתא אליהו כדי.** כלי נמתא מנער תסרוסה: מן **ענא.** עושין חיל על זהב או עז אחד ממין הלאן: **גווזא.** תמיכת עץ גדול: **מן מטרוניתא.** פעם אחת הולכו ישראל לנוח מעות ולוה אותם ר' עקיבא ממטרוניתא אחת ואמרה לו מי שאמר והיה העולם שלי כשהגיע זמן הפרעון אלה ר"ע הלכה ועמדה על שפת היס ואמרה ישמעו שאמלמין שעכשו אותם את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם והיס שלנו הקב"ה שלח רוח סטות בלבו של קיסר ונטלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ונשלחה על פני המים והרוח הביאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחליו הביא לה הממון והחזיר לה אמרה לו כבר פרעו לי ערבין לקחה כדי תובה והמותר נתנה לו:

ומן

ח) כתובות סב: [ע"ש כמה שיטיים], ג) [בכתובות סג. ניתא וכן משמע בימטת סב: ע"ש], ג) [בע"ז ניתא], ד) [בעיון ערך סרק ו' סורת שמעתלים תרגום ירושלמי סיעת לסרקין],

תורה אור השלם

1. יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי: משלי יב י

מוסף רש"י

דכלבא שבוע. שם אחד מעשיהי ירושלים שכל הנכנס לניתו רעב ככלב היה יוצא שבע (כתובות סב:). **יודע צדיק נפש בהמתו.** מה בהמתו וכני ניתו לריכים (משלי יב י). **שלי ושלכם שלה הוא.** סורה שלמדתי מני ושלמדתם ממם על ידה הוא (כתובות סג.).

תוספות

דלי ציפתא. פירוש הגביה המתלגת ושמך שיטת שם מעות הרבה בנם: **גני בתיבנא.** ממתם עוני: **מנקיט ליה תיבנא.** ממה שנאמו בשערו: **רמינא לך ירושלים דדהבא.** וכן עשה כלאיתא בשבת (דף נט.): **דלא דמי ליך.** ניתו לחוי והגון לך: **אילא דספינתא.** כל הספינות עושין להם חיל של זהב: **ומן מטרוניתא.** פעם אחת הולכו תלמידי רבי עקיבא למעות הלכו אלל מטרוניתא לוות ממנה אמרה להם חיי מלמת אמר לה רבי עקיבא מי שאמר והיה העולם יש הגדול יהיו עבדיס שלי כשהגיע זמן הפרעון הלה ר"ע הלכה ועמדה על שפת היס ואמרה ישמעו שאמלמין שעכשו אותם את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם והיס שלנו הקב"ה שלח רוח סטות בלבו של קיסר ונטלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ונשלחה על פני המים והרוח הביאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחליו הביא לה הממון והחזיר לה אמרה לו כבר פרעו לי ערבין לקחה כדי תובה והמותר נתנה לו מעות גדולות:

ד) [ועי"ש כמה שיטיים], ה) [ניתא], ו) [ערוך ערך סרק ו' סורת שמעתלים תרגום ירושלמי סיעת לסרקין],

ז) גם' שם הוה מרמי לך: (ח) שם ועוד שביק ליך למכלת חיות: (ט) שם מי שאמרתי מן נכסיה מן חית מילי: (י) שם עבדין ליה חד מן עינא: (כ) שם ממרו ליה יעביד מרנא: (1) שם טבעת ספינתא דמן דסרוקיתא וכוליה עיסקא וכו' בפסוק זימנא ומן מטרוניתא כל"ל: (ו) רש"י ד"ה מלא לנא וכו' שנים הם"ד ומ"ש מ"ה ואת להיכא שלא היה לה בגדים ראויים הם"ד: (ח) ד"ה ומן מילא וכו' עושין להן אות מן ענין של חיל ואית דגרסי מין ענא היו עושין: (ט) ד"ה מיימו וכו' דבר הם"ד ומ"ש מ"ה יעביד מרנא:

פירוש הרא"ש

דלי ציפתא. הגביה המתלגת ושמך על הים שיבאה שם מעות: **דכלבא שבוע.** עשיר גדול היה בלאיתא בפרק הניזקין (גיטין דף נו.): **רמינא לך ירושלים דדהבא.** שם יהיה לי סיפוק לעשה לך ירושלים של זהב עמרה הגלגלת עיר של זהב וכן עשה לה בלאיתא בפרק במה משה (ד' נט.): **אתא אליהו בו'.** כלי נמתא מנער תסרוסה: מן **ענא.** עושין חיל על זהב או עז אחד ממין הלאן: **גווזא.** תמיכת עץ גדול: מן **מטרוניתא.** פעם אחת הולכו ישראל לנוח מעות ולוה אותם ר' עקיבא ממטרוניתא אחת ואמרה לו מי שאמר והיה העולם והיס הגדול יהיו עבדיס שלי כשהגיע זמן הפרעון הלה ר"ע הלכה ועמדה על שפת היס ואמרה ישמעו שאמלמין שעכשו אותם את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם והיס שלנו הקב"ה שלח רוח סטות בלבו של קיסר ונטלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ונשלחה על פני המים והרוח הביאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחליו הביא לה הממון והחזיר לה אמרה לו כבר פרעו לי ערבין לקחה כדי תובה והמותר נתנה לו:

ומן